

MAKKAJO‘XORI POPUGINING OQSIL TARKIBI TAHLILI

Abdulxayev Islomjon Usmonjon o‘g‘li
Farg‘ona davlat universiteti magistranti.

Mamajonov Shuxratjon Askarovich
Farg‘ona davlat universiteti Kimyo kafedrasi dotsenti

Annotatsiya:

Makkajo‘xori stigmasi - uzunligi 20-25 sm ga yetgan tolalar yoki "sochlar". Tolalar changlashdan oldingi davrlarda makkajo'xori yosh quloqlaridan yig'iladi. Bu vaqtda makkajo'xori sochlari eng aniq shifobaxsh xususiyatlarga ega. Yetilgan Makkajo‘xori popugining tarkibida quyidagi shifobaxsh moddalar mavjud.

- uglevodlar va oqsillar;
- efir moylari;
- kislotalar (organik);
- iz elementlari;
- B, E, P guruhleri vitaminlari.

Аннотация:

Кукурузные рыльца – волокна или «волоски» длиной до 20-25 см. Волокна собирают с молодых початков кукурузы перед опылением. В это время кукурузный волос обладает наиболее явными целебными свойствами. Зрелый початок кукурузы содержит следующие лекарственные вещества.

- углеводы и белки;
- эфирные масла;
- кислоты (органические);
- микроэлементы;
- Витамины группы B, E, P.

Kalit so‘zlar: Makkajo‘xori, darmondorilar, uglevodlar, oqsillar, efir moylari, kislotalar, iz elementlari, vitaminlar.

Ключевые слова: Кукуруза, травы, углеводы, белки, эфирные масла, кислоты, микроэлементы, витамины.

Kirish

Makkajo'xori (*Zea mays L.*) - boshqodoshlar oilasiga mansub o'tsimon bir yillik o'simlik bo'lib, don va yem-xashak sifatida o'stiriladi.

Makkajo'xori Yer sharidagi yovvoyi holda o'smaydigan eng qadimgi ekinlardan biri. Vatani-Markaziy va Janubiy Amerika. Dastlab Meksika hududida qadimgi mayya va atstek qabilalari tomonidan miloddan 5200-yil avval dehqonchilikda ekilgan va Yevropaga XV asr oxirida keltirilgan. Jahon dehqonchiligida makkajo'xori Braziliya, Meksika, Xitoy, shuningdek, Janubiy va Janubiy-Sharqiy Yevropa, Janubiy-Sharqiy Osiyo, Janubiy va Sharqiy Afrika mamlakatlarida katta maydonlarga ekiladi (1999). Jumladan, O'zbekistonda ham qadimdan ekiladi. [1]

Makkajo'xori 5–6 metrgacha tik poyali, bo'g'imli, ichi g'ovak o'simlik, popukildizli, ildizi yerga 1-1,5 metrgacha kirib boradi. Poyaning eng ostki bo'g'imidan yo'g'on tayanch ildizlar chiqaradi, ular o'simlikni yotib qolishdan saqlaydi va chopiq vaqtida yumshoq tuproq uyumi ularni namlik hamda oziq moddalar bilan ta'minlaydi. Barglari nashtarsimon va ketma-ket joylashgan, usti tukli. Makkajo'xori bir uyli, to'pguli ayrim jinsli o'simlik, changchi to'pguli poya uchida ro'vak, urug'chi to'pguli so'tada popuksimon bo'ladi. [1-2]

Mevasi - so'tasi donli zo'g'ata, 500 dan 1000 gacha doni bo'ladi va uni o'rab turgan barglardan iborat, har tup o'simlikda 1tadan 3 tagacha bo'ladi, ba'zan undan ko'proq so'ta chiqaradi. Doni yirik, yumaloq, tuxumsimon yoki tishsimon, rangi va morfologik belgilariga ko'ra, tishsimon, yarim tishsimon, mumsimon va qobiqli guruhlarga bo'linadi.

Makkajo'xori popugining kimyoviy tarkibi va tabobatda ishlatilishi.

Makkajo'xori stigmasining dorivor xususiyatlari va kontrendikatsiyalari mavjud: bu tabiiy mahsulot butun inson tanasiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi, ammo qon shakarini kamaytiradi. Misr sochlarining bu xususiyati tanadagi glyukoza etishmovchiligi bilan halokatli ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Stigmani tashkil etadigan foydali moddalar uglevodlar, oqsillar, efir moylari, organik kislotalar, iz elementlari, B, E, P guruhlari vitaminlari asosiy tarkibini tashkil etadi.

Qo'llash uchun ko'rsatmalar:

1. Onkologik kasalliklar. Elyaflarda noyob iz element - selen mavjud. Ushbu modda malign neoplazmalarning o'sishini sekinlashtiradi.
2. Buyrak toshlari. Makkajo'xori sochlari engil diuretik ta'sir ko'rsatadi. Doimiy foydalanish bilan ushbu mahsulot buyrak toshlarini muloyimlik bilan olib tashlashga qodir.
3. Semirib ketish Makkajo'xori tolalari yog'larning tez parchalanishiga yordam beradi va metabolik jarayonlarni tezlashtiradi. Ushbu xususiyatlar tufayli stigma ishlatadigan kishi vazn yo'qotadi.
4. Helmintiyoz. Makkajo'xori sochlari tanani nafaqat toksinlar va toksinlardan, balki parazitlardan ham tozalashga qodir. Ular ko'pincha xalq tabobatida askariyaz va enterobiyozni davolash uchun ishlatiladi.
5. Algomenoreya. Bu atama hayz paytida kuchli og'riqlar, shuningdek, foydali va zararli qon to'kilishini anglatadi. Stigma qon ivishini kuchaytiradi va og'ir noqulaylikni yo'q qiladi.

Makkajo'xori sochlari uchta asosiy ta'sirga ega: xoleretik, diuretik va gemostatik. Ba'zi hollarda ular vazn yo'qotish yoki tinchlantirish uchun ishlatiladi.

Stigmalar ovqat hazm qilish tizimining kasalliklari, shuningdek prostatit, glaukoma, ateroskleroz, xoletsistit uchun ko'rsatiladi. Ushbu mahsulot barcha kasalliklarga qarshi davo emas, ammo tibbiy davolanish paytida foydalanish yaxshi natijalar beradi. Ayniqsa, ushbu qoida jiddiy patologiyalari bo'lgan odamlarga tegishli.

Qo'llash mumkin bo'lmagan holatlar

Makkajo'xori stigmasi, shifobaxsh xususiyatlari va kontrendikatsiyasi bir-biri bilan chambarchas bog'liq bo'lib, qon ivishi yoki tanadagi qand miqdori past bo'lgan odamlarga zarar etkazishi mumkin. Varikoz tomirlarida tolalar tavsiya etilmaydi. Tromboflebit bilan kasallangan odamlar uchun stigma ham kontrendikedir. Ulardan foydalanish qon ivishining ko'payishi bilan patologiyaning rivojlanishini tezlashtirishi mumkin.

Homiladorlik paytida makkajo'xori stigmasidan faqat tibbiy tavsiyalardan keyin foydalanish mumkin. Elyaflar ma'lum kasalliklar, masalan, sistit bo'lsa, foydali bo'ladi, boshqa barcha holatlarda stigma zarar etkazadi. Homiladorlik paytida ham, laktatsiya davrida ham ulardan mustaqil foydalanish taqiqlanadi.

Siydikni tuta olmaydigan odamlarga makkajo'xori tolasi tavsiya etilmaydi. Mahsulot engil diuretik ta'sir ko'rsatadi. Agar u juda uzoq vaqt davomida ishlatilsa, nafaqat zararli, balki foydali moddalar ham tanadan chiqib keta boshlaydi. Shuning uchun

siz doimiy ravishda stigma ishlatmasligingiz kerak, ijobiy ta'sirga erishish uchun 20-30 kunlik kurs kifoya qiladi.

Xulosa

Makkajo'xori stigmasi juda foydali mahsulotdir. Ularning yordami bilan siz ko'plab dorivor damlamalar va hatto choylarni tayyorlashingiz mumkin. Elyaflarni romashka va yovvoyi rezavordan tayyorlashda shakarsiz yashil choyga qo'shish mumkin. Mahsulotning foydali xususiyatlari qo'shimcha ingredientlardan foydalanmasdan ham yaxshi ochib berilgan. O'zingizning xohishingizga yoki muayyan muammolarga tayanib, bulonga har qanday tarkibiy qism qo'shilishi mumkin.

Adabiyotlar

1. Ibrohimjon Halimov. Makkajo'xori. T. 04.09.2022
2. Азимов Х.У., Агротехника кукурузи на орошаемых землях Узбекистана, Т., 1973.
3. Голодковский В.Л., Систематика кукурузи, Т., 1966;
4. Rashidov T. R., Makkajo'xorining kelib chiqishi va filogeniyasi, Т., 1970;

